

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

12 липня 2024 року

Хмельницький

№ 72/66 - р/к
Справа № 72/40-24

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Протягом 2021 – 2023 років та січня – червня 2024 року комунальне підприємство Микулинецької селищної ради «Дружба» (далі – КП «Дружба», Підприємство) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, із часткою 100 відсотків, оскільки у нього немає жодного конкурента.

КП «Дружба» безпідставно відмовилось від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з товариством з обмеженою відповідальністю «Микулинецький Бровар» та припинило надавати йому послуги з централізованого водовідведення.

Вищенаведені дії КП «Дружба» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення, оскільки, у цьому випадку споживач мав би можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, які могли б надавати цю послугу, і у разі вчинення Підприємством неправомірних дій, які ущемляють інтереси споживача, обрав би іншого надавача послуг.

За результатами розгляду справи № 72/40-24 такі дії КП «Дружба» визнано зловживанням монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водовідведення шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання (пункт 2 статті 50 та пункт 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На КП «Дружба» накладено штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень. Адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - адміністративна колегія Відділення), розглянувши матеріали справи № 72/40-24 про порушення КП «Дружба» законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання з попередніми висновками у справі №72/40-24 від 06.06.2024 № 72-03/128-п Відділу досліджень та розслідувань в Тернопільській області Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

ВСТАНОВИЛА:**1. Процесуальні дії**

- (1) Південно-західним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснено розгляд заяви товариства з обмеженою відповідальністю «Микулинецький Бровар», (*інформація, доступ до якої обмежено*) (далі – ТОВ «Микулинецький Бровар», Заявник) від 18.12.2023 № 144 (вх. № 72-01/2-АМ від 08.01.2024) (далі – Заява) про порушення КП «Дружба» законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягало у відмові КП «Дружба» від договору про надання послуг з централізованого водовідведення та припиненні надання Заявнику послуг з централізованого водовідведення.
- (2) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 05.04.2024 № 72/48 – рп/к (далі – Розпорядження) розпочато розгляд справи № 72/40-24 (далі – Справа) в зв'язку із наявністю у діях КП «Дружба», які полягають у безпідставній відмові від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з товариством з обмеженою відповідальністю «Микулинецький Бровар» та припинення надання йому послуг з централізованого водовідведення, ознак вчинення порушення, яке передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водовідведення шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.
- (3) Листом від 09.04.2024 №72-02/722 Відділення надіслало КП «Дружба» копію Розпорядження про початок розгляду справи.
- (4) Листом від 05.04.2024 №72-02/678 Відділення повідомило Заявника про початок розгляду справи відносно КП «Дружба».
- (5) Листами від 07.06.2024 №72-02/1248е та №72-02/1249е (поштові відправлення № 0600929190782 і № 0600929189733) Відділення надіслало КП «Дружба» та Заявнику відповідно, копії подання з попередніми висновками від 06.06.2024 №72-03/128-п у справі № 72/40-24 (далі – Подання).
- (6) За інформацією з офіційного веб-порталу АТ «Укрпошта» <https://track.ukrposhta.ua/tracking-UA.html>, листи з копіями Подання, які були відправлені на поштові адреси КП «Дружба» та Заявника, отримані ними 14.06.2024.

2. Відповідач

- (7) КП «Дружба» (*інформація, доступ до якої обмежено*).
- (8) Згідно із відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним видом господарської діяльності КП «Дружба» є (*інформація, доступ до якої обмежено*).
- (9) Власником та засновником КП «Дружба» є Микулинецька селищна рада (далі – Селищна рада), (*інформація, доступ до якої обмежено*).
- (10) КП «Дружба» надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на підставі ліцензії від 29.07.2011 серія АВ № 581708, виданої Тернопільською обласною державною адміністрацією, і є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (11) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в

Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (12) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (13) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Дружба» є суб'єктом господарювання.
- (14) Отже, об'єктами аналізу є:
- КП «Дружба» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водовідведення;
  - послуги з централізованого водовідведення - конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (15) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (16) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

3.2.1.1. Споживчі характеристики

- (17) Згідно з підпунктом 4.2.1 пункту 4.2 Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (18) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (19) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водовідведення віднесено до комунальних послуг.
- (20) Відповідно до пункту 29 частини першої статті 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» централізоване водовідведення – господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (21) Аналогічна норма визначена і в статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (у редакції, що діяла до 07.08.2023).

- (22) Основною споживчою властивістю послуг з централізованого водовідведення є збирання і оброблення стічних вод із застосуванням спеціального обладнання (каналізаційних мереж, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд).

3.2.1.2. Умови споживання

- (23) Порядок користування системами з централізованого водовідведення визначено Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України 27.06.2008 № 190, зі змінами, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (далі – Правила № 190).
- (24) Пунктом 3 розділу I Правил № 190 визначено, що договірні відносини, зокрема між виконавцем послуги з централізованого водовідведення та споживачем здійснюються виключно на договірних засадах відповідно до законів України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), «Про житлово-комунальні послуги» та «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».
- (25) Відповідно до статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.
- (26) Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого водовідведення визначені у договорах про їх надання, які укладені Підприємством зі споживачами.
- (27) Таким чином, споживання послуг з централізованого водовідведення здійснюється на підставі договорів, що укладаються між споживачами і КП «Дружба», які повинні розроблятися Підприємством у відповідності до типових договорів про їх надання.

3.2.1.3. Умови реалізації

- (28) Умови реалізації послуг з централізованого водовідведення визначені, зокрема, законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про водовідведення та очищення стічних вод», «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (далі – Правила № 690) Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 1 грудня 2017 року № 316 (далі – Правила приймання стічних вод).
- (29) Відповідно до статей 23 та 24 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», зокрема, послуги з централізованого водовідведення надаються виконавцем згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами Правил № 690, якщо інше не передбачено законом.
- (30) Згідно з пунктом 50 Правил № 690 виконавець зобов'язаний:
- забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством та умовами договорів, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів;
  - готувати, укладати та переукладати із споживачем договір відповідно до обраної співвласниками моделі договірних відносин.

- (31) Пунктом 8 Правил № 690 визначено, що критерієм якості послуг з централізованого водовідведення є безперешкодне приймання стічних вод у мережі виконавця з мереж споживача за умови справності мереж споживача.

3.2.1.4. Ціна

- (32) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (33) Законом України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (34) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (35) Згідно із підпунктом 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить, зокрема, встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення.
- (36) Таким чином, тарифи на послуги з централізованого водовідведення для КП «Дружба» затверджуються рішенням виконавчого комітету Селищної ради.
- (37) Рішенням виконавчого комітету Селищної ради від 09.04.2021 № 119 «Про встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення на території Микулинецької громади» встановлено тариф на послуги з централізованого водовідведення, які надає КП «Дружба» в смт Микулинці та смт Дружба в розмірі 3,80 грн за 1 м³ стоків для всіх категорій споживачів.
- (38) Цей самий розмір тарифу на послуги з централізованого водовідведення (3,80 грн за 1 м³ стоків для всіх категорій споживачів) був перезатверджений рішенням виконавчого комітету Селищної ради від 10.10.2023 № 730 «Про зміну тарифів на централізоване водопостачання КП «Дружба» в смт Микулинці та смт Дружба».
- (39) Отже, споживачі послуг з централізованого водовідведення не мають можливості впливу на ціну послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин, оскільки тарифи на ці послуги затверджує виконавчий комітет Селищної ради.
- (40) Послуги з централізованого водовідведення надаються КП «Дружба» на платній основі, а отже є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Підприємства.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (41) Продавцем послуг з централізованого водовідведення є КП «Дружба» – суб'єкт господарювання, який здійснює експлуатацію каналізаційних об'єктів та забезпечує споживачів зазначеними послугами.
- (42) Споживачами послуг з централізованого водовідведення є фізичні та юридичні особи, які отримують послуги з централізованого водовідведення в смт Микулинці та смт Дружба, згідно з договорами, укладеними з КП «Дружба».

3.3. *Визначення товарних меж ринку*

- (43) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (44) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є подібність: призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах.
- (45) При проведенні дослідження враховується, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (46) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (47) Послуги з централізованого водовідведення є стандартизованими, оскільки мають визначені нормативні характеристики.
- (48) Споживач може отримати вказані послуги лише у суб'єкта господарювання, який їх надає за місцем знаходження його діючих мереж централізованого водовідведення.
- (49) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій належить зокрема централізоване водовідведення.
- (50) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» визначено, що природна монополія – стан товарного ринку при якому, зокрема, товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (51) Враховуючи споживчі, технічні, експлуатаційні властивості та характеристики, умови використання послуг з централізованого водовідведення, а також умови їх надання, вони не мають аналогів та не можуть бути замінені іншими послугами.
- (52) Таким чином, послуги з централізованого водовідведення є послугами, які не мають заміників, а відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.
- (53) Враховуючи наведене, товарними межами ринку є послуги з централізованого водовідведення, які не є взаємозамінними з іншими видами послуг, оскільки споживачі цих послуг не можуть обрати інші послуги на заміну.

3.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (54) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (послуг) є неможливим або недоцільним. При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

- (55) Положеннями пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 307 (із змінами, внесеними згідно з постановою НКРЕКП № 218 від 10.02.2021) (далі – Ліцензійні умови), визначено наступну термінологію:
- система централізованого водовідведення (каналізація) - комплекс об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом відведення та очищення стічної води населених пунктів;
  - місце провадження господарської діяльності з централізованого водовідведення – територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із відведення та очищення стічної води за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії.
- (56) З урахуванням зазначеного, характерною особливістю надання послуг з централізованого водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання даних послуг є наявність діючих систем централізованого водовідведення.
- (57) Таким чином, при визначенні територіальних (географічних) меж ринку централізованого водовідведення враховано мінімальну територію, за межами якої придбання товару для споживачів є неможливим.
- (58) КП «Дружба» рішенням Селищної ради від 21.12.2020 № 29 визнано, зокрема, виконавцем послуг з централізованого водовідведення на території Микулинецької селищної ради.
- (59) Підприємство надає послуги з централізованого водовідведення юридичним і фізичним особам в смт Микулинці та смт Дружба, які входять в склад Микулинецької територіальної громади, де розташовані його діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються КП «Дружба».
- (60) Ураховуючи вищенаведене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водовідведення є територія смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі КП «Дружба», які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством.

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (61) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (62) У межах території смт Микулинці та смт Дружба протягом 2021 -2023 років та січня - червня 2024 року склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.
- (63) У 2021 році КП «Дружба» уклало з Заявником договір про надання послуг з централізованого водовідведення.
- (64) Отже, часові межі ринку послуг з централізованого водовідведення визначено період 2021 – 2023 роки та січень – червень 2024 року.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

- (65) Відповідно до пункту 10.2 Методики, монопольним (домінуючим) становищем суб'єкта (суб'єктів) господарювання визнається становище, коли частка одного

суб'єкта господарювання на ринку перевищує 35 відсотків, якщо він не довів, що:

- має конкурента(ів) на ринку;

- зазнає значної конкуренції внаслідок відсутності обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, відсутності бар'єрів для вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, відсутності пільг чи інших обставин.

- (66) КП «Дружба» станом на 31.01.2024 за № 27 включене до Зведеного переліку природних монополій, розміщеного на сайті Антимонопольного комітету України, як таке, що займає монополльне (домінуюче) становище, зокрема на ринку послуг з централізованого водовідведення.
- (67) Частка Підприємства на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані його діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, протягом 2021 – 2023 років та січня – червня 2024 року, становила 100 відсотків.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

- (68) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (69) Зважаючи на специфіку послуг з централізованого водовідведення та їх технологічну особливість, надання послуг можливе лише за наявності спеціального обладнання для організації надання цих послуг, отримання відповідних документів дозвільного характеру (ліцензії на провадження відповідної господарської діяльності, тощо).
- (70) Отже, внаслідок технологічних особливостей послуг з централізованого водовідведення, а також враховуючи те, що ринок централізованого водовідведення знаходиться в стані природної монополії, конкуренція на ньому відсутня.
- (71) З огляду на зазначене, у КП «Дружба» у період 2021-2023 років та січня-червня 2024 року відсутні конкуренти на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством.

3.8. Визначення бар'єрів для вступу на ринок потенційних конкурентів

- (72) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (73) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з централізованого водовідведення є:
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання дозвільних документів (отримання ліцензії, технічну документацію на розміщення каналізаційних мереж, тощо);
  - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для вступу нових суб'єктів господарювання (прокладання нових мереж, придбання

необхідного обладнання, транспорту, утримання персоналу відповідної кваліфікації, тощо);

- наявність матеріально-технічної та виробничої бази, кадрів, технологій, тощо.
- (74) Перелічені обставини перешкоджають іншим суб'єктам господарювання почати конкурувати на зазначеному ринку.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (75) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (76) Отже, КП «Дружба» протягом 2021 – 2023 років та січня – червня 2024 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, із часткою 100 відсотків, оскільки у нього немає жодного конкурента.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини дослідження

- (77) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання послуг з централізованого водовідведення, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги», Правилами № 690, Правилами № 190, Правилами приймання стічних вод.
- (78) Відповідно до пунктів 2, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору (пункт 2);
  - індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги (пункт 6);
  - споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач (пункт 13).
- (79) Згідно з частиною першою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (80) Відповідно до пункту 6 Правил №690 у разі надання, зокрема, послуг з централізованого водовідведення споживачу, який використовує воду для виробництва продукції, надання послуг, інших виробничих потреб та скидає до систем централізованого водовідведення стічні води технологічного походження, застосовуються норми, встановлені Законом України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»), Правилами № 190, Правилами приймання стічних вод та місцевими правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення населеного пункту.
- (81) Пунктом 6 розділу I Правил приймання стічних вод визначено, що виконавець укладає зі споживачем договір за умови, що мережа водовідведення та очисні споруди системи централізованого водовідведення мають резерв пропускнуєї спроможності. Виконавець приймає стічні води споживача до системи централізованого

водовідведення за умови, що показники якості стічних вод споживача відповідають вимогам цих Правил, місцевих правил приймання та умовам укладеного з виконавцем договору.

- (82) Надання, зокрема, послуг з централізованого водовідведення виключно на договірних засадах передбачено також пунктом 3 розділу I Правил № 190.
- (83) Відповідно до частини 2 статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монополіне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (84) Статтею 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлені права і обов'язки споживачів, зокрема, споживач має право одержувати своєчасно та належної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством і умовами укладених договорів (пункт 1 частини першої); індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом (пункт 1 частини другої).
- (85) Права і обов'язки виконавців комунальних послуг визначені статтею 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», зокрема, виконавець має право звертатися до суду в разі порушення споживачами умов договору (пункт 6 частини першої). Виконавець комунальної послуги зобов'язаний забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договорів про їх надання, у тому числі шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів (пункт 1 частини другої); готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором (пункт 2 частини другої);
- (86) Також обов'язок виконавця послуг з централізованого водовідведення щодо забезпечення приймання, відведення і очищення стічних вод у межах розрахункових проектних показників системи централізованого водовідведення та очисних споруд системи централізованого водовідведення, встановлено підпунктом 1 пункту 1 розділу II Правил приймання стічних вод.
- (87) Питання надання споживачам послуг з централізованого водовідведення регулюються Правилами № 690, відповідно до яких послуги надаються споживачам безперервно, крім часу перерв, визначених частиною першою статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», а саме:
- 1) проведення ремонтних і профілактичних робіт згідно з будівельними нормами і правилами, правилами технічної експлуатації і користування, положеннями про проведення поточного і капітального ремонтів та іншими нормативно-правовими актами;
  - 2) міжопалювальний період для мереж (систем) опалення (теплопостачання) виходячи з кліматичних умов згідно з нормативно-правовими актами;
  - 3) ліквідацію наслідків аварії.
- (88) За результатами розгляду Заяви Відділенням встановлено наступне.
- (89) ТОВ «Микулинецький Бровар» здійснює господарську діяльність в *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (90) КП «Дружба» уклало з ТОВ «Микулинецький Бровар» «Типовий договір про надання послуг з водовідведення» від 03.03.2021 (далі – Договір) терміном на один рік.
- (91) Відповідно до пункту 1.1 розділу I Договору КП «Дружба» зобов'язується надавати споживачеві послуги з централізованого водовідведення у мережі виконавця з мереж споживача, а споживач зобов'язується оплачувати надані послуги за тарифами,

- встановленими відповідно до законодавства, у порядку, строки та на умовах, передбачених договором.
- (92) Плата за послуги розраховується, виходячи з розміру затверджених тарифів на послугу та обсягу спожитих послуг, визначеного відповідно до законодавства (пункт 2.4 розділу 2 Договору).
- (93) Розділом 4 Договору сторони передбачили їх права та обов'язки, зокрема, споживач має право на:
- забезпечення послугами з централізованого водовідведення відповідно до нормативів гранично допустимих концентрацій та нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин;
  - своєчасне одержання послуг належної якості згідно із законодавством і умовами договору;
- (94) При цьому, споживач зобов'язаний укладати договір про надання послуг у порядку і випадках, визначених законом.
- (95) У свою чергу виконавець має право:
- обмежити (припинити) надання послуг у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі в порядку і строки, встановлені законом та договором, крім випадків, коли якість та/або кількість таких послуг не відповідає умовам договору.
  - звертатися до суду в разі порушення споживачем умов договору.
- (96) Виконавець зобов'язаний, зокрема:
- готувати, та укладати із споживачем договори з визначенням відповідальності за дотримання їх умов.
  - забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством та умовами договорів, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів.
- (97) Відповідно до пункту 9.1 розділу 9: *«Договір укладається строком на один рік. Якщо за один місяць до закінчення зазначеного строку жодна із сторін не повідомить письмово іншій стороні про відмову від договору, договір вважається продовженим на один рік».*
- (98) *«Внесення змін до договору здійснюється шляхом укладення додаткової угоди, якщо інше не передбачено договором»* (пункт 9.2 розділу 9 Договору).
- (99) Пунктом 10.1 розділу «Інші умови» Договору визначено наступне: *«Споживач протягом шести місяців з дня підписання договору встановлює лічильник обліку скидів водовідведення на очисні споруди КП «Дружба» Микулинецької селищної ради. Скиди водовідведення повинні відповідати вимогам, встановленим Постановою КМ України №1978 від 30.04.2019 року і наказу Мінрегіонбуду від 01.12.2017 №316».*
- (100) ТОВ «Микулинецький Бровар» листом від 25.01.2022 року № 34 звернулося до КП «Дружба» з проханням про продовження на рік строку дії Договору, а саме, направило на адресу Підприємства два примірника Додаткової угоди № 1 від 25.01.2022 про внесення змін до Договору (далі – Додаткова угода).
- (101) Додаткова угода передбачала доповнення пункту 9.1. Договору текстом наступного змісту: *«Продовжити дію Типового договору про надання послуг з водовідведення від 03 березня 2021 року строком на 1 рік з 01 березня 2022 року по 28 лютого 2023 року».*
- (102) У відповідь КП «Дружба» листом від 28.01.2022 повідомило ТОВ «Микулинецький Бровар» про те, що ним не було виконано пункту 10.1 діючого Договору (не встановлено лічильника обліку скидів водовідведення), а також те, що Підприємство отримало звернення депутатів Селищної ради від 13.01.2022 №3 про відмову від Договору у зв'язку з порушенням його умов, тому питання про укладання Додаткової угоди до Договору буде винесено на засідання сесії Селищної ради, яка відбудеться 10.02.2022.

- (103) Селищна рада прийняла рішення від 10.02.2022 № 2068 «Про розгляд депутатського звернення про відмову від договору про надання послуг з водовідведення» (далі – Рішення № 2068), яким вирішила відмовити ТОВ «Микулинецький Бровар» в продовженні дії Договору та укладенні іншого договору про надання послуг з водовідведення та зобов'язала КП «Дружба» відключити ТОВ «Микулинецький Бровар» від мережі централізованого водовідведення.
- (104) Відповідно до інформації ТОВ «Микулинецький Бровар» (лист від 15.03.2024 № 47) Додаткова угода КП «Дружба» підписана не була, надання послуг з централізованого водовідведення з березня 2022 року було припинено, що послугувало підставою для звернення Заявника до суду.
- (105) Рішенням Господарського суду Тернопільської області від 23.11.2022 року у справі № 921/129/22 Додаткову угоду визнано укладеною та зобов'язано продовжити дію Договору строком на рік з 01 березня 2022 року по 28 лютого 2023 року.
- (106) КП «Дружба» листом від 31.01.2024 № 16 надало інформацію стосовно реалізації послуг з централізованого водовідведення ТОВ «Микулинецький Бровар», а саме: *«Послуги з водовідведення у період з 01.03.2022 по 28.02.2023 надавалися згідно рішення Господарського суду Тернопільської області від 23.11.2022 по справі № 921/129/22, яким визнано укладеною Додаткову угоду № 1 від 25.01.2022 року про внесення змін до Типового договору про надання послуг з водовідведення від 03.03.2021 року», а у листі від 19.03.2024 № 54 Підприємство повідомило, таке: «щомісячні рахунки за період з березня по листопад 2022 року Заявнику не виставлялися, оскільки остаточне рішення суду відоме не було, чи буде Додаткова угода визнана укладеною, також точно відомо не було».*
- (107) Таким чином, КП «Дружба» підтвердило, що до прийняття рішення суду воно не виставляло Заявнику рахунки за послугу з централізованого водовідведення та ухилялось від підписання Додаткової угоди та продовження дії Договору, хоча відповідно до чинного законодавства виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити споживачеві в укладенні відповідного договору.
- (108) Згідно із дозволом на спеціальне водокористування від 03.11.2021 № 226/ТП/49д-21, який виданий Підприємству Державним агентством водних ресурсів України (далі – Дозвіл), потужність очисних споруд КП «Дружба» в межах смт Микулинці становить 146,0 тис. м³ стоків в рік, допустимий обсяг скиду -138,33 тис. м³ стоків в рік.
- (109) Відповідно до Договору КП «Дружба» зобов'язалося приймати від ТОВ «Микулинецький Бровар» 58,0 тис. м³ стоків в рік.
- (110) При цьому, загальний обсяг прийнятих Підприємством стоків у 2022 році від всіх категорій споживачів відповідно до примірної форми №3 «Про витрати виробництва та фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання від надання послуги з централізованого водовідведення за підсумками 2022 року» становив 41,7 тис. м³ (лист КП «Дружба» від 10.05.2024 № 98).
- (111) Отже, у КП «Дружба» була технічна можливість для надання ТОВ «Микулинецький Бровар» послуг з централізованого водовідведення в обсязі, обумовленому в Договорі.
- (112) Крім цього, через два місяці після винесення вказаного судового рішення, КП «Дружба» листом від 23.01.2023 № 7 повідомило ТОВ «Микулинецький Бровар» про відмову від Договору, пояснюючи свої дії наступним: *«в зв'язку з неналежним виконанням умов Договору повідомляємо Вас про відмову з 01.03.2023 року від Типового договору про надання послуг з водовідведення від 03.03.2021, укладеного між КП Микулинецької селищної ради «Дружба» та ТзОВ «Микулинецький Бровар».*
- (113) У вказаному вище листі, КП «Дружба» також обґрунтовує і підстави відмови від Договору, а саме: *«Вами, як Споживачем в порушення умов п. 10.1 Договору не встановлено лічильник обліку скидів водовідведення на очисні споруди КП «Дружба»,*

на абонентський облік вузол комерційного обліку передано не було, хоча в п. 3.7 Договору зазначено про таку умову; а також не проведено оплати за послуги з централізованого водовідведення за період з 01.03.2022 по 30.11.2022».

- (114) КП «Дружба» листом від 31.01.2024 № 16 надало копію свого звернення до ТОВ «Микулинецький Бровар» щодо сплати боргу за вказаний період, у якому зазначено, що станом на 26.12.2022 за Заявником рахується заборгованість по сплаті за надані послуги з централізованого водовідведення в розмірі 183 885,40 грн (лист Підприємства від 26.12.2022 № 119).
- (115) Одночасно КП «Дружба» надало і копію відповіді ТОВ «Микулинецький Бровар» (лист від 04.01.2023 № 2), надісланої Підприємству, у якому Заявник повідомляє наступне: «...у зв'язку з припиненням надання послуг з водовідведення, з березня 2022 року Вами (КП «Дружба») було припинено формування щомісячних рахунків за послуги з водовідведення, які б у разі надання Вами (КП «Дружба») цих послуг, Ви (КП «Дружба») зобов'язані були надавати ТОВ «Микулинецький Бровар» не пізніше ніж за 10 календарних днів до граничного строку внесення плати за послугу (п. 3.8. Типового договору про надання послуг з водовідведення. Відповідно до положень Законів України... споживач сплачує кошти лише за фактично надані виконавцем комунальні послуги. Враховуючи наведене, Ваша вимога про сплату заборгованості в розмірі 183 885,40 гривень є безпідставною».
- (116) Як зазначено у пунктах 37-38 цього подання протягом 2022 року КП «Дружба» застосовувало тариф на послуги з централізованого водовідведення, який був затверджений рішенням виконавчого комітету Селищної ради від 09.04.2021 № 119 у розмірі 3,80 грн/1 м³ стоків.
- (117) Отже, визначена Підприємством заборгованість ТОВ «Микулинецький Бровар» у розмірі 183 885,40 грн. за період з 01.03.2022 по 30.11.2022 передбачала надання йому послуг в обсязі 48 390 м³ (183 885,40 грн : 3,80 грн за 1 м³ = 48391 м³).
- (118) Відповідно до примірної форми №3 «Про витрати виробництва та фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання від надання послуги з централізованого водовідведення за підсумками 2022 року» (лист КП «Дружба» від 10.05.2024 № 98) загальний обсяг наданих Підприємством послуг з централізованого водовідведення у 2022 році для категорії «інші споживачі», до якої відноситься і ТОВ «Микулинецький Бровар» становив 17,3 тис м³, тобто в 2,8 рази менше, ніж обсяг послуг, за який Підприємство нарахувало заборгованість ТОВ «Микулинецький Бровар».
- (119) Поряд з цим, КП «Дружба» надало також інформацію про помісячний обсяг реалізованих послуг з централізованого водовідведення ТОВ «Микулинецький Бровар» в натуральному та грошовому виразі за 2022 - 2023 роки (лист Підприємства від 10.05.2024 № 98):

Період	Обсяг реалізованих послуг з централізованого водовідведення, м ³	Вартість реалізованих послуг з централізованого водовідведення, грн.	Сума оплати за реалізовані послуги з централізованого водовідведення, грн	Заборгованість на початок періоду, грн.
Січень 2022	4834	18388,54	18388,54	-
Лютий 2022	4834	18388,54	18388,54	-
Березень 2022	-	-	-	-

...	-	-	-	-
...	-	-	-	-

- (120) Як видно з наведеної таблиці КП «Дружба» з березня 2022 року фактично припинило надавати ТОВ «Микулинецький Бровар» послуги з централізованого водовідведення та здійснювати нарахування за них.
- (121) Наведене свідчить про відсутність у вказаному періоді заборгованості Заявника за надані йому послуги з централізованого водовідведення.
- (122) Таким чином, припинення надання Заявнику послуг з централізованого водовідведення з березня 2022 року, всупереч умов Договору, дію якого в судовому порядку продовжено до 28 лютого 2023 року, надсилання ТОВ «Микулинецький Бровар» рахунку про заборгованість по сплаті за надані послуги з централізованого водовідведення за період з 01.03.2022 по 30.11.2022 в розмірі 183 885,40 грн та припинення з 01.03.2023 дії Договору з причини непогашення цього боргу є необґрунтованим та суперечить вимогам чинного законодавства.
- (123) Іншою причиною відмови КП «Дружба» від Договору з ТОВ «Микулинецький Бровар» є не встановлення Заявником вузла комерційного обліку стоків.
- (124) ТОВ «Микулинецький Бровар» є одним із найбільших у Тернопільській області виробником солодових напоїв, таких як пиво та безалкогольних напоїв.
- (125) Питна вода входить до складу його продукції, а до систем централізованого водовідведення Заявник скидає стічні води технологічного походження.
- (126) Пунктом 6 розділу V Правил № 190 визначено, що якщо питна вода входить до складу продукції споживача і не потрапляє до систем централізованого водовідведення, обсяг скинутих стічних вод визначається як різниця між обсягом води, отриманої споживачем з усіх видів джерел, кожне з яких обладнане вузлом обліку, та обсягом води, що увійшла до складу продукції.
Споживач надає відповідні розрахунки виконавцю послуги з централізованого водовідведення.
- (127) Враховуючи наведене, обсяг послуг централізованого водовідведення для такого споживача, як ТОВ «Микулинецький Бровар» може визначатися розрахунковим методом, відповідно до п. 6 розділу V Правил № 190.
- (128) Крім цього, відповідно до чинного законодавства в разі порушення споживачами умов договору виконавець комунальної послуги має право звертатися до суду.
- (129) Таким чином, діючим законодавством не передбачено право виконавця комунальної послуги відмовитися від договору у випадку порушення споживачем його умов.
- (130) Листом від 31.01.2024 № 16 КП «Дружба» надало інформацію, що з 01.03.2023 року між Підприємством і ТОВ «Микулинецький Бровар» не існує договірних відносин, процес приймання та очищення стічних вод, а також нарахування за це не відбувається, оскільки Селищна рада Рішення № 2068 зобов'язала Підприємство здійснити відповідні заходи.
- (131) Відповідно до розділу 1 Статуту КП «Дружба» Підприємство від свого імені укладає договори / правочини, набуває майнових та особистих немайнових прав та несе пов'язані з ними обов'язки.
- (132) Розділом 2 Статуту КП «Дружба» передбачено, що Підприємство створено з метою надання комунальних послуг юридичним та фізичним особам.
- (133) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» не передбачає конкретних форм контролю та втручання органів місцевого самоврядування в господарську діяльність підприємств.

- (134) Частина 4 статті 23 Господарського кодексу України забороняє незаконне втручання та перешкоджання господарській діяльності суб'єктів господарювання з боку органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
- (135) Стаття 136 цього ж кодексу додає, що власник майна, закріпленого на праві господарського відання за суб'єктом підприємництва, здійснює контроль за використанням та збереженням належного йому майна безпосередньо або через уповноважений ним орган, не втручаючись в оперативно-господарську діяльність підприємства.
- (136) Таким чином, Міська рада жодними повноваженнями щодо укладання, припинення, визначення умов договорів не наділена.
- (137) КП «Дружба» самостійно визначає стратегію та основні напрямки роботи, вільне у виборі умов господарських взаємовідносин із контрагентами.
- (138) Згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах, тому відмова виконавця комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, від договірних відносин унеможливує реалізацію чи отримання відповідної послуги.
- (139) Відповідно до статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання, зокрема, комунальних послуг здійснюються безперервно, крім часу на окремо визначені законодавцем перерви, які зазначені в пункті 83 цього подання
- (140) Перелік підстав для припинення надання комунальних послуг, зокрема послуг з централізованого водовідведення, є вичерпний і комунальні підприємства та органи місцевого самоврядування не можуть його розширити самостійно.
- (141) Слід зазначити, що інших, взаємозамінних, альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водовідведення на території смт Микулинці та смт Дружба немає, оскільки внаслідок технологічних особливостей КП «Дружба» є єдиним виконавцем послуг з централізованого водовідведення в межах діючих мереж, які перебувають у його власності чи користуванні.
- (142) Згідно із листом ТОВ «Микулинецький Бровар» від 15.03.2024 № 47 у зв'язку з відмовою КП «Дружба» від Договору та припинення надання послуг з централізованого водовідведення Заявник змушений був укладати договори з новими контрагентами, про вивіз стоків асенізаційними автомобілями, що в свою чергу спричинило додаткові фінансові витрати.
- (143) Враховуючи наведене, відмова КП «Дружба» від «Типового договору про надання послуг з водовідведення від 03.03.2021», укладеного між Підприємством та ТОВ «Микулинецький Бровар», а відтак, припинення надання Заявнику послуг з централізованого водовідведення, за відсутності альтернативних джерел їх придбання, суперечить чинному законодавству.

4.2. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

- (144) Відповідно до пункту 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визначається: часткова або повна відмова від придбання або реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання.
- (145) Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (146) В межах смт Микулинці та смт Дружба, відсутні інші суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність з централізованого водовідведення, тому споживачі можуть отримувати послуги з централізованого водовідведення тільки у КП «Дружба».
- (147) Підприємство, користуючись монопольним (домінуючим) становищем, безпідставно відмовилось від договору про надання послуг з централізованого водовідведення,

укладеного з ТОВ «Микулинецький Бровар» та припинило надавати Заявнику вказані послуги, за відсутності взаємозамінної послуги.

- (148) Такі дії КП «Дружба» є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (149) Послуги з централізованого водовідведення є важливими у повсякденній життєдіяльності споживачів, оскільки забезпечують їх фізіологічні, санітарні, побутові, господарські потреби та не мають заміників з огляду на технологічні особливості надання зазначених послуг.
- (150) На ринку послуг з централізованого водовідведення у межах розташування діючих каналізаційних мереж, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством у КП «Дружба» немає конкурентів.
- (151) Споживачі смт Микулинці та смт Дружба, зокрема ТОВ «Микулинецький Бровар», не можуть легко перейти до отримання аналогічної послуги, яка б надавалась іншим суб'єктом господарювання, оскільки його каналізаційні мережі з'єднані з каналізаційними мережами КП «Дружба».
- (152) Безпідставна відмова КП «Дружба» від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з ТОВ «Микулинецький Бровар» та припинення надання Заявнику цих послуг, всупереч вимогам чинного законодавства, стало можливим через відсутність конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення.
- (153) Зазначена поведінка притаманна суб'єкту господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, споживачі послуг якого позбавлені альтернативного вибору іншого надавача послуг, а виконавець послуг не виборює право надавати свої послуги в конкурентних умовах.
- (154) Вищезазначені дії КП «Дружба» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, які могли б надавати цю послугу, і у разі вчинення Підприємством неправомірних дій, які ущемляють їх інтереси, могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (155) Враховуючи наведене, дії КП «Дружба», яке протягом 2021 – 2023 років та січня – червня 2024 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, із часткою 100 відсотків, які полягають у безпідставній відмові від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з ТОВ «Микулинецький Бровар» та припинення надання йому послуг з централізованого водовідведення є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (156) Зауважень чи заперечень від Відповідача щодо висновків, викладених у Поданні у Справі, до Відділення не надходило.

6. Остаточні Висновки у справі

(144) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено висновок Відділення про те, що КП «Дружба», займаючи в період протягом 2021 – 2023 років та січня – червня 2024 року монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинці та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, своїми діями, які полягають у безпідставній відмові від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з ТОВ «Микулинецький Бровар» та припинення надання йому послуг з централізованого водовідведення вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водовідведення шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

6. Обґрунтування розрахунку розміру штрафу

- (145) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (146) Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (147) Згідно з частиною шостою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення про накладення штрафу у розмірі понад чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян приймаються виключно Антимонопольним комітетом України як вищим колегіальним органом, адміністративною колегією Антимонопольного комітету України на їх засіданнях.
- (148) Механізм розрахунку розміру штрафу, передбаченого, зокрема, частиною другою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції (далі – порушення), визначено «Порядком визначення розміру штрафу, що накладається за порушення законодавства про захист економічної конкуренції», затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 14.12.2023 № 22-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.2024 за № 123/41468 (далі – Порядок визначення розміру штрафу).
- (149) При розрахунку розміру штрафу враховано:
- розмір доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2023 рік;
  - розмір доходу пов'язаного з порушенням;
  - факт припинення/не припинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (150) Згідно з копією звіту форми 2 «Звіт про фінансові результати за 2023 рік», наданого Головним управлінням ДПС у Тернопільській області (лист від 29.05.2024

№2840/5/19-00-04-03-03), чистий дохід КП «Дружба» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2023 рік становить *(інформація, доступ до якої обмежено)*.

- (151) Відповідно до пункту 5 розділу IV Порядку визначення розміру штрафу у разі вчинення порушення у вигляді зловживань монополієм (домінуючим) становищем на ринку, які стосуються повної або часткової відмови від реалізації чи придбання продукції (товарів, робіт, послуг) за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання, розмір доходу (виручки), пов'язаного з порушенням, визначається як розмір доходу (виручки), який відповідач отримав би за період, протягом якого тривало порушення, якщо б таке порушення не відбувалося.
- (152) Відповідно до Договору, наданого листом КП «Дружба» від 31.01.2024 №16, місячний дохід від реалізації Підприємством послуг з централізованого водовідведення ТОВ «Микулинецький Бровар» повинен становити 18 369,20 грн. (4834 м³ x 3,80 грн/м³), одноденний дохід - 604,25 грн (18 369,20 грн / 30,4 днів). Доказами, зібраними у справі, доведено, що вчинення порушення тривало з 1 березня 2022 року по 11 липня 2024 року (864 дні).
- (153) Таким чином, розмір доходу (виручки), який КП «Дружба» отримало би за період, протягом якого тривало порушення, якщо б таке порушення не відбувалося становить *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (154) Станом на день прийняття рішення у Справі порушення не припинено.
- (155) Відповідно до пункту 2, підпункту 1 пункту 4, підпункту 2 пункту 6, пункту 12 розділу IV Порядку визначення розміру штрафу, базовий розмір штрафу становить *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (156) Відділенням не встановлено обставин, що беруться до уваги під час визначення розміру штрафу та збільшують або зменшують розмір штрафу порівняно з базовим розміром штрафу.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 14, Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 та 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року № 291/5482, (зі змінами), пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Відділення

ВИРШИЛА:

1. Визнати, що в період 2021-2023 років та січня – червня 2024 року комунальне підприємство «Дружба» *(інформація, доступ до якої обмежено)* займало монополієне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних межах смт Микулинець та смт Дружба, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) Підприємством, із часткою 100 відсотків.
2. Визнати дії комунального підприємства «Дружба» *(інформація, доступ до якої обмежено)*, які полягають у безпідставній відмові від договору про надання послуг з централізованого водовідведення, укладеного з товариством з обмеженою відповідальністю «Микулинецький Бровар» та припинення надання йому послуг з централізованого

водовідведення, порушенням, яке передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з централізованого водовідведення шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

3. За вчинене порушення, яке зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», накласти на комунальне підприємство «Дружба» штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

4. Зобов'язати комунальне підприємство «Дружба» припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення.

Про виконання пункту 4 цього рішення письмово повідомити Відділення у двомісячний строк з дня його отримання з наданням копій підтверджуючих документів.

Згідно з частиною третьою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України може бути оскаржене до Господарського суду в двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії,
голова Відділення

Олег ФЕДОРЧУК